

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2023. március 23.*

„Előzetes döntéshozatal – Jövedéki adók – 2008/118/EK irányelv – A 16. cikk (1) bekezdése – Jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedély – Egymást követő felfüggesztő intézkedések – Büntető jelleg – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 48. és 50. cikke – Az ártatlanság vélelmének elve – A *ne bis in idem* elve – Arányosság”

A C-412/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunalul Satu Mare (szatmárnémeti megyei törvényszék, Románia) a Bírósághoz 2021. július 6-án érkezett, 2021. június 9-i határozatával terjesztett elő

a **Dual Prod SRL**

és

a **Directia Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj-Napoca – Comisia regională pentru autorizarea operatorilor de produse supuse accizelor armonizate**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: C. Lycourgos tanácselnök (előadó), L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: A. M. Collins,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Dual Prod SRL képviseletében D. Pătrăuș, A. Șandru és T. D. Vidrean-Căpușan avocați,
- a román kormány képviseletében E. Gane és A. Wellman, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: román.

- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Galluzzo avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Armenia és J. Jokubauskaitė, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2022. október 20-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a jövedéki adóra vonatkozó általános rendelkezésekről és a 92/12/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. december 16-i 2008/118/EK tanácsi irányelv (HL 2009. L 9., 12. o.) 16. cikke (1) bekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 48. cikke (1) bekezdésének és 50. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Dual Prod SRL és a Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Cluj-Napoca – Comisia regională pentru autorizarea operatorilor de produse supuse accizelor armonizate (kolozsvári regionális költségvetési főigazgatóság – a harmonizált jövedéki adó alá tartozó termékek forgalmazói működésének engedélyezésével foglalkozó regionális bizottság, Románia) között elsősorban azon határozat tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amellyel ez utóbbi felfüggesztette a Dual Prod jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyét.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2008/118 irányelv (15) és (16) preambulumbekkezdése a következőket mondta ki:
 - „(15) Mivel az adó beszedése érdekében a jövedéki termékek előállítására és raktározására szolgáló létesítményeket ellenőrizni szükséges, az ellenőrzés megkönnyítése érdekében szükséges az illetékes hatóságok engedélyéhez kötött adóraktárakból álló rendszert fenntartani.
 - (16) Szükséges továbbá azon követelmények meghatározása, amelyeknek az adóraktár engedélyesének és az ilyen jogállással nem rendelkező kereskedőknek meg kell felelniük.”
- 4 Ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezett:

„Ezen irányelv általános rendelkezéseket állapít meg a jövedéki adóra vonatkozóan, amely közvetlen vagy közvetett módon az alábbi termékek (a továbbiakban: a jövedéki termékek) fogyasztását terheli:

[...]

b) [az alkohol és az alkoholtartalmú italok jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19–i 92/83/EGK tanácsi] irányelv [(HL 1992. L 316., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 206. o.)] és [az alkohol és az alkoholtartalmú italok jövedékiadó–mértékének közelítéséről szóló, 1992. október 19–i 92/84/EGK tanácsi] irányelv [(HL 1992. L 316., 29. o., magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 213. o.)] hatálya alá tartozó alkohol és alkoholtartalmú italok;

[...]”.

5 Az említett irányelv 4. cikke a következőket írta elő:

„Ezen irányelv és végrehajtási rendelkezései alkalmazásában az alábbi fogalom meghatározásokat kell alkalmazni:

1) »adóraktár engedélyese«: az a természetes vagy jogi személy, aki, illetve amely valamely tagállam illetékes hatóságaitól engedélyt kapott, hogy üzleti tevékenysége során adófelfüggesztés alatt adóraktárban jövedéki terméket állítson elő, dolgozzon fel, tároljon, vegyen át vagy adjon fel;

[...]

7) »adófelüggesztés«: vámfelfüggesztési eljárás vagy intézkedés hatálya alá nem tartozó jövedéki termék előállítására, feldolgozására, tárolására vagy szállítására alkalmazott, a jövedéki adót felfüggesztő eljárás vagy intézkedés;

[...]

11) »adóraktár«: az a hely, ahol az adóraktár helye szerinti tagállam illetékes hatóságai által megállapított feltételek szerint az adóraktár engedélyese üzleti tevékenysége során jövedéki terméket adófelfüggesztés alatt előállít, feldolgoz, tárol, átvesz vagy felad.”

6 Ugyanezen irányelv 15. cikke értelmében:

„(1) A tagállamok a jövedéki termék előállítására, feldolgozására és birtoklására vonatkozó szabályukat ezen irányelv rendelkezéseire figyelemmel állapítják meg.

(2) Azoknak a jövedéki termékeknek az előállítása, feldolgozása és tárolása, amelyekre a jövedéki adót még nem fizették meg, adóraktárban történik.”

7 A 2008/118 irányelv 16. cikkének szövege a következő volt:

„(1) Adóraktárnak az adóraktár engedélyese általi létesítésére és működtetésére az adóraktár helye szerinti tagállam illetékes hatóságai adnak engedélyt.

Az engedélyezésre azon feltételek vonatkoznak, amelyeket a hatóságok az esetleges adócsalás és visszaélések megelőzése céljából jogosultak meghatározni.

(2) Az adóraktár engedélyese köteles:

[...]

b) teljesíteni az adóraktár helye szerinti tagállamban megállapított követelményeket;

[...]

d) az adófelfüggesztéssel szállított jövedéki termékeket a szállítás befejezését követően haladéktalanul adóraktárába beraktározni és nyilvántartásba venni, kivéve, ha a 17. cikk (2) bekezdését kell alkalmazni;

e) hozzájárulni teljes tevékenységének és a raktárkészletnek az ellenőrzéséhez.

[...]”.

A román jog

- 8 A 2015. szeptember 8–i Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (az adójogi törvénykönyv létrehozásáról szóló 227/2015. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, I. rész, 2015. szeptember 10–i 688. sz.; a továbbiakban: adótörvénykönyv) 364. cikke (1) bekezdésének d) pontja kimondja:

„Az illetékes hatóság kizárólag abban az esetben adja ki az adóraktárra vonatkozó engedélyt valamely létesítmény számára, ha az alábbi feltételek teljesülnek:

[...]

d) olyan természetes személy esetében, aki adóraktári engedélyesként kívánja tevékenységét folytatni, e személy legyen cselekvőképes, és nem ítélték el jogerősen vagy nem bocsátották próbára a következő bűncselekmények elkövetése miatt:

[...]

12. a jelen törvénykönyvben szereplő bűncselekmények.”

- 9 E törvénykönyv 369. cikkének (3) bekezdése ekképp rendelkezik:

„A felügyeleti szervek javaslatára az illetékes hatóság felfüggesztheti az adóraktári engedélyt:

[...]

b) egy és tizenkét hónap közötti időtartamra, amennyiben megállapításra kerül, hogy a 452. cikk (1) bekezdésének b)–e), g) és i) pontjában foglalt jogsértések valamelyikét követték el;

c) a büntetőeljárás jogerős befejezéséig abban az esetben, ha a 364. cikk (1) bekezdésének d) pontjában foglalt jogsértések miatt indítottak büntetőeljárást;

[...]”

10 Az említett törvénykönyv 452. cikke előírja:

„(1) A következő cselekmények minősülnek bűncselekménynek:

[...]

h) ha bármely személy a jelen jogcímen jövedéki adó alá tartozó és megjelöléssel ellátandó olyan termékeket adóraktáron kívül tart vagy Románia területén forgalomba hoz, amelyek nincsenek megjelölve, helytelenül vagy hamisan vannak megjelölve a következő mennyiségi korlátok felett: 10 000 cigaretta, 400 három grammos szivar, 200 három grammnál nehezebb szivar, egy kilogramm fogyasztási dohány, 40 liter etilalkohol, 200 liter szeszes ital, 300 liter közbenső termék, 300 liter erjesztett ital a sör és a bor kivételével;

i) ha bármely személy mobil csővezetékeket, rugalmas csöveket vagy más hasonló csővezetékeket alkalmaz, nem hitelesített űrtartalmú tartályokat használ fel, valamint a mérők előtt helyezi el azokat a csatornákat vagy csapokat, amelyekkel a mérővel nem mért alkohol- vagy párlatmennyiség kivonható;

[...]

(3) Az (1) bekezdés b)–e), g) és i) pontjában foglalt tények megállapítását követően az illetékes felügyeleti hatóság elrendeli a tevékenység beszüntetését, a létesítmény zár alá vételét a létesítmény bezárására irányuló műszaki eljárásoknak megfelelően, és felülvizsgálatra vonatkozó aktust az engedélyt kiadó adóhatósághoz továbbítja, az adóraktár engedélyének felfüggesztésére irányuló javaslattal együtt.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 11 A Dual Prod román jog szerinti társaság, amely engedéllyel rendelkezik alkohol és jövedékiadó-köteles szeszesitalok előállítására területén.
- 12 2018. augusztus 1-jén házkutatást tartottak e társaság helyiségeiben.
- 13 E házkutatást követően az adótörvénykönyv 452. cikke (1) bekezdésének h) és i) pontja megsértésének gyanúja miatt büntetőeljárás indult, amely egyrészt 40 liter etilalkoholt meghaladó mennyiségű, legalább térfogatszázalékban kifejezett 96%-os alkoholtartalmú etilalkoholnak az adóraktáron kívüli elvezetésében és birtoklásában, másrészt a gyártóberendezésre illesztett cső felszerelésében állt.
- 14 2018. szeptember 5-i határozatával az illetékes adóhatóság az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján tizenkét hónapra felfüggesztette a Dual Prodnak a jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyét. E hatóság úgy értelmezte ezt a rendelkezést, hogy az lehetővé teszi az ilyen felfüggesztés elrendelését a jövedéki termékekre vonatkozó szabályozást sértő jogsértések elkövetésére utaló egyszerű gyanú okán.
- 15 2019. december 13-án a Curtea de Apel Oradea (nagyváradi ítélőtábla, Románia), amelyhez a Dual Prod nyújtott be keresetet a 2018. szeptember 5-i határozattal szemben, e felfüggesztés időtartamát nyolc hónapra csökkentette, miután megállapította, hogy az adótörvénykönyv

369. cikke (3) bekezdésének b) pontjában előírt maximális időtartama történő felfüggesztés elrendelése nyilvánvalóan aránytalan volt. Az említett felfüggesztést teljes egészében végrehajtották.

- 16 Miután a Dual Prod ellen 2020. október 21-én vádat emeltek a 2018. augusztus 1-jei házkutatást követően indult büntetőeljárás keretében, az illetékes adóhatóság az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján újból felfüggesztette a Dual Prod jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyét a büntetőeljárás jogerős befejezéséig. A Dual Prod e határozatot a Tribunalul Satu Mare (szatmárnémeti megyei törvényszék, Románia) előtt támadta meg.
- 17 E bíróság kiemeli, hogy a 2008/118 irányelv az adóraktárak engedélyezésére vonatkozó általános rendelkezéseket tartalmaz. Ebből azt a következtetést vonja le, hogy az ártatlanság vélelmének a Charta 48. cikke (1) bekezdésében és 50. cikkében rögzített elve és a *ne bis in idem* elve releváns lehet a jelen ügyben.
- 18 E tekintetben az említett bíróság először is azt a kérdést teszi fel, hogy az ártatlanság vélelmének elvével ellentétes-e az, hogy valamely adóhatóság kizárólag azon okból függeszti fel meghatározatlan időtartamra egy jogi személy jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyét, hogy felmerült a gyanúja annak, hogy ez utóbbi jogsértést követett el, ráadásul még azelőtt, hogy jogerősen megállapították volna e személy vétkességét.
- 19 Az említett bíróság hangsúlyozza, hogy úgy tűnik, hogy a Dual Prodnak adott engedély felfüggesztése arra utal, hogy e személyt vétkesnek tartják, és a büntetőeljárás már több mint három éve tart.
- 20 Másodsorban, a *ne bis in idem* elvét illetően a kérdést előterjesztő bíróság azt a kérdést teszi fel, hogy az a tény, hogy egy jogi személlyel szemben ugyanazon cselekményekért kizárólag azon okból szabtak ki két azonos jellegű szankciót egy adóügyi eljárásban, mert egy párhuzamosan zajló büntetőeljárás egy bizonyos szakaszába ért, összeegyeztethető-e a Charta 50. cikkével.
- 21 E körülmények között a Tribunalul Satu Mare (szatmárnémeti megyei törvényszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
 - „1) Értelmezhetők-e úgy a [Charta] 48. cikke (1) bekezdésének az ártatlanság vélelmének elvére vonatkozó, a 2008/118/EK irányelv 16. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezései, hogy azokkal ellentétes a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló azon jogi helyzet, amelyben az alkohol gyártására irányuló tevékenység folytatására vonatkozó engedélyt felfüggesztő közigazgatási határozat pusztán egy folyamatban lévő bűnügyi nyomozás során felmerülő feltételezések alapján is meghozható, anélkül hogy a büntetőügyben büntetőjogi felelősséget megállapító jogerős ítéletet hoztak volna??
 - 2) Értelmezhetők-e úgy a [Charta] 50. cikkének a *ne bis in idem* elvére vonatkozó, a 2008/118/EK irányelv 16. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett rendelkezései, hogy azokkal ellentétes a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló azon jogi helyzet, amely azt eredményezi, hogy azonos tényállás mellett két azonos jellegű szankciót (az alkohol gyártására irányuló tevékenység gyakorlására vonatkozó engedély felfüggesztése) szabnak ki ugyanazon személlyel szemben, amely szankciók csak [időtartamukban] különböznek egymástól?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 22 A tagállamok eljárását illetően a Charta alkalmazási körét a Charta 51. cikkének (1) bekezdése határozza meg, amelynek értelmében a Charta rendelkezéseinek a tagállamok csak annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, és ez a rendelkezés megerősíti a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi helyzetre alkalmazni kell, az ilyen helyzeteken kívül azonban nem (2019. november 19-én hozott, A. K. és társai ítélet [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége], C-585/18–624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 78. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]).
- 23 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az illetékes közigazgatási hatóság a Dual Prod helyiségeiben folytatott házkutatást követően indított tárgyi büntetőeljárás megindításával párhuzamosan az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján tizenkét hónapos időtartamra felfüggesztette az e társaságnak megadott, jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt. E felfüggesztés időtartamát nyolc hónapra csökkentették a Dual Prod által benyújtott keresetet követően. E felfüggesztés végén ez a közigazgatási hatóság az adótörvény 369. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján azon okból függesztette fel újra, határozatlan időre ugyanezen engedélyt, hogy Dual Proddal szemben vádat emeltek egy, a helyiségeiben tartott házkutatást követően indult büntetőeljárás keretében.
- 24 Ebből következik, hogy az alapügyben szóban forgó felfüggesztő intézkedések azon kötelezettségek feltételezett megszegéséhez kapcsolódnak, amelyeket a román szabályozás ír elő jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyk jogosultjaival szemben a csalás vagy visszaélés bármely formájának megelőzése érdekében.
- 25 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/118 irányelv alkalmazási körében, amely irányelv célja a jövedéki adók összehangolt általános rendszerének létrehozása, a csalás és a visszaélések megelőzése az uniós jog és a tagállamok joga közös célkitűzésének minősül. Ezen utóbbiaknak ugyanis egyfelől jogos érdekük fűződik ahhoz, hogy pénzügyi érdekeik védelme céljából megfelelő intézkedéseket hozzanak, másfelől pedig az adókijátszás, az adóelkerülés és az esetleges visszaélések elleni küzdelem az ezen irányelv által követett egyik célkitűzés, amint azt ezen irányelv (15) és (16) preambulumbekkezdése és 16. cikke (lásd ebben az értelemben: 2022. január 13-i MONO ítélet, C-326/20, EU:C:2022:7, 28. és 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 Következésképpen, ha valamely tagállam a 2008/118 irányelv értelmében vett adóraktár üzemeltetéséhez megkövetelt engedélyt a jövedéki termékek szabályozásával kapcsolatos bűncselekmények elkövetésének gyanúja miatt felfüggeszti, akkor ezt az irányelvet, és így az uniós jogot hajtja végre a Charta 51. cikkének (1) bekezdése értelmében véve, tehát tiszteletben kell tartania a Charta rendelkezéseit.
- 27 Másodsorban, bár végső soron a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés „büntető jellegű szankciónak” minősíthető-e a Charta 48. cikke (1) bekezdésének és 50. cikkének alkalmazása szempontjából, mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy e tekintetben három kritérium releváns. Az első a jogsértés belső jog szerinti jogi minősítése, a második a jogsértés jellege, a harmadik pedig az érintett személlyel

- szemben kiszabható szankció súlya (lásd ebben az értelemben: 2012. június 5-i Bonda ítélet, C-489/10, EU:C:2012:319, 37. pont, 2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 25. pont).
- 28 Az első kritériumot illetően nem tűnik úgy, hogy az alapügyben szóban forgó felfüggesztő intézkedéseket a román jog „büntetőjogi” jellegűnek minősíti.
- 29 Figyelemmel erre hangsúlyozni kell, hogy a Charta 50. cikke nem csupán azon eljárásokra és szankciókra alkalmazandó, amelyeket a nemzeti jog „büntető” jellegűnek minősít, hanem – a belső jogi minősítéstől függetlenül – kiterjed mindazon eljárásokra és szankciókra, amelyeket a jelen ítélet 27. pontjában hivatkozott másik két kritérium alapján büntető jellegűnek kell tekinteni (2018. március 20-i Menci ítélet, C-524/15, EU:C:2018:197 30. pont).
- 30 Másodsorban, magának a jogsértésnek a jellegére vonatkozó kritériumot illetően azt kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó szankció célja kifejezetten a megtorlásra irányul-e, és pusztán az, hogy megelőzésre irányuló célt is követ, nem foszthatja meg azt a büntetőjogi szankcióként való minősítéstől. A büntetőjogi szankciók ugyanis a jellegüknél fogva egyaránt szolgálják a jogellenes magatartás megtorlását és megelőzését. Ellenben egy olyan intézkedés, amely csupán az adott jogsértéssel okozott kár megtérítésére korlátozódik, nem ölt büntető jelleget [lásd ebben az értelemben: 2021. június 22-i Latvijas Republikas Saeima ítélet (Büntetőpontok), C-439/19, EU:C:2021:504, 89. pont].
- 31 A jelen ügyben úgy tűnik, hogy a felfüggesztő intézkedéseket a büntetőeljárással párhuzamosan írták elő Dual Proddal szemben, és azok nem a jogsértéssel okozott kár megtérítésére irányulnak.
- 32 Minderre figyelemmel azt is meg kell állapítani, hogy ezek a felfüggesztő intézkedések a jövedékiadó-köteles és adófelfüggesztő eljárás alá vont termékek szállításának a 2008/118 irányelv által létrehozott folyamatába tartoznak, amelyben az adóraktári engedélyesek központi szerepet játszanak (e tekintetben lásd: 2016. június 2-i Kapnoviomichania Karelia ítélet, C-81/15, EU:C:2016:398, 31. pont). Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanis az tűnik ki, hogy az említett intézkedéseket csak azokra a gazdasági szereplőkre kell alkalmazni, akik az ezen irányelv 15. és 16. cikke értelmében vett „jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység” végzésére vonatkozó engedélyek jogosultjai, oly módon, hogy azok átmenetileg megfosztja őket az ilyen engedélyből származó nyereségtől.
- 33 Következésképpen az alapügyben szóban forgó intézkedésekhez hasonló felfüggesztő intézkedések általánosságban nem a nyilvánosságot érintik, hanem a címzettek egy meghatározott kategóriáját, akik, mivel valamely, az uniós jog által különös módon szabályozott tevékenységet végeznek, kötelesek megfelelni a tagállamok által kiadott és meghatározott jogosultságokat biztosító engedély megszerzéséhez szükséges feltételeknek. A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát annak vizsgálata, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedések e jogosultságok gyakorlásának azon indokkal történő felfüggesztéséből állnak-e, hogy az illetékes közigazgatási hatóság úgy ítélte meg, hogy ezen engedély megadásának feltételei már nem állnak fenn, vagy annak a veszélye áll fenn, hogy azok már nem fognak teljesülni, ami azon megállapítás támasztja alá, hogy az ilyen intézkedések nem követnek megtorló jellegű célt.
- 34 Úgy tűnik, hogy ez a valószínűsíthető körülmény abból a tényből is következik, hogy az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének b) és c) pontja láthatóan nem kötelezi az illetékes közigazgatási hatóságot arra, hogy elrendelje az alapügyben szóban forgó felfüggesztési intézkedéseket, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

- 35 Ami közelebbről a Dual Proddal szemben alkalmazott első felfüggesztő intézkedést illeti, szintén a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy megvizsgálja azt az indokot, amiért az illetékes közigazgatási hatóság úgy döntött, hogy e társaság engedélyét tizenkét hónapra, vagyis az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének b) pontjában engedélyezett maximális időtartamra függeszti fel, valamint azt az indokot, aminek alapján ezt az időtartamot a Dual Pro által benyújtott keresetről döntő bíróság nyolc hónapra csökkentette, annak meghatározása érdekében, hogy az ilyen döntéseket igazoló indokok célja megtorló vagy megelőző jellegű.
- 36 Ami a Dual Proddal szemben az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján elrendelt második felfüggesztési intézkedést illeti, meg kell jegyezni, hogy ez utóbbi nem egy előre meghatározott időpontban, hanem csak a folyamatban lévő büntetőeljárás lezárásakor szűnik meg, ami inkább egy megelőző vagy védelmi célú, mint büntető jellegű intézkedésre jellemzőnek tűnik.
- 37 Harmadsorban, ami a kiszabott szankció szigorúságára vonatkozó szempontot illeti, meg kell állapítani, hogy bár az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés negatív gazdasági következményekkel járhat a Dual Prod számára, ezek ugyanakkor azon megelőző vagy biztosítási jelleg velejárói, amellyel az ilyen intézkedések láthatóan járnak, és főszabály szerint nem érik el a szigorúság ahhoz szükséges mértékét, hogy azokat büntetőjogi jellegűnek lehessen minősíteni, többek között azért, mert nem akadályozzák meg abban e társaságot, hogy e felfüggesztési időszakok alatt olyan gazdasági tevékenységeket folytassanak, amelyekhez nincs szükség jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyre.

Az első kérdésről

- 38 Amint az a jelen ítélet 16. pontjából kitűnik, a kérdést előterjesztő bírósághoz a Dual Prod tekintetében az adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján elrendelt második felfüggesztő intézkedés jogszerűségének vitatására irányuló keresetet nyújtottak be.
- 39 Ebből az következik, hogy első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a Charta 48. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes az, hogy egy jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt valamely büntetőeljárás lezárásáig kizárólag azon okból függeszthessenek fel közigazgatási úton, hogy ezen engedély jogosultjával szemben vádat emeltek e büntetőeljárás keretében.
- 40 A Charta 48. cikkének (1) bekezdése annak mindenki számára való biztosítására irányul, hogy valamely jogsértés elkövetésében nem minősítik bűnösnek, és nem kezelik bűnösnek addig, amíg a bűnösségét bíróság meg nem állapította (lásd ebben az értelemben: 2009. július 16-i Rubach ítélet, C-344/08, EU:C:2009:482, 31. pont).
- 41 Bár e rendelkezéssel főszabály szerint nem ellentétes az, hogy egy közigazgatási hatóság büntetőjogi jellegű szankciót szabjon ki (lásd ebben az értelemben: 2013. július 18-i Schindler Holding és társai kontra Bizottság ítélet, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 35. pont), az említett rendelkezés ellenben megsértésre kerül, ha egy közigazgatási hatóság anélkül fogad el büntetőjogi jellegű szankciót, hogy előzetesen megállapította volna valamely előre meghatározott jogi szabály megsértését, és biztosította volna az érintett személy számára annak lehetőségét, hogy kimentse magát, mivel a kétséget e személy javára kell értékelni (lásd ebben az értelemben: 2020. május 14-i NKT Verwaltung és NKT kontra Bizottság ítélet, C-607/18 P, nem tették közzé, EU:C:2020:385, 234., 235. és 237. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 42 Ezenfelül, a Charta 47. cikke megköveteli, hogy egy büntetőjogi jellegű közigazgatási szankció valamennyi címzettje rendelkezzen olyan jogorvoslati lehetőséggel, amely lehetővé teszi e szankciónak egy olyan bíróság általi felülvizsgálatát, amely korlátlan felülvizsgálati jogkörrel rendelkezik (2013. július 18-i Schindler Holding és társai kontra Bizottság ítélet, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 32–35. pont), mivel e jogorvoslati lehetőség elsősorban annak ellenőrzését teszi lehetővé, hogy a közigazgatási hatóság nem sértette-e meg az ártatlanság vélelmének elvét.
- 43 Ebből következik, hogy ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a jelen ítélet 39. pontjában említetthez hasonló felfüggesztő intézkedés a Charta 48. cikke (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából büntetőjogi szankciónak minősül, az ártatlanság vélelmének az e rendelkezésben kimondott elvével ellentétes lenne az ilyen intézkedés elfogadása, még akkor is, ha még nem hoztak határozatot az ily módon szankcionált személy büntetőjogi felelősségéről.
- 44 A fentiek összességéből az következik, hogy a Charta 48. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy egy jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt valamely büntetőeljárás lezárásáig kizárólag azon okból függeszthessenek fel közigazgatási úton, hogy ezen engedély jogosultjával szemben vádat emeltek e büntetőeljárás keretében, amennyiben e felfüggesztés büntetőjogi jellegű szankciónak minősül.

A második kérdésről

Az elfogadhatóságról

- 45 Mivel úgy tűnik, hogy az olasz kormány azt állítja, hogy a második kérdés elfogadhatatlan, tekintettel arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki kellőképpen, hogy az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés alapjául szolgáló tényállás miért azonos, ezt az érvet el kell utasítani.
- 46 Elegendő ugyanis annak megállapítása, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolásából, valamint a második kérdés szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy e bíróság szerint az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedést a Dual Prod helyiségeiben végzett házkutatás során megállapított ugyanazon tényállások okán fogadták el, amelyek azon gyanú alapjául szolgáltak, hogy e társaság a jövedéki termékekre vonatkozó szabályozásban előírt bűncselekményeket követett el.
- 47 Az a kérdés, hogy az ilyen értékelés megfelel-e a Charta 50. cikkéből eredő követelményeknek, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés érdemi vizsgálatának körébe tartozik.

Az ügy érdeméről

- 48 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a Charta 50. cikkét, hogy azzal ellentétes az, hogy egy olyan jogi személlyel szemben szabnak ki szankciót, amelyet ugyanazon tényállás okán már egy ugyanolyan jellegű, de eltérő időtartamú szankcióval sújtottak.

- 49 Először is meg kell állapítani, hogy a Charta 50. cikkében rögzített *ne bis in idem* elve *ne bis in idem* elve tiltja az e cikk értelmében vett büntető jellegű eljárások és szankciók halmozását ugyanazon cselekmények miatt ugyanazon személlyel szemben (2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 Következésképpen a második kérdés csak annyiban hasznos az alapjogvita megoldásához, amennyiben az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés e cikk értelmében véve büntetőjogi jellegűt, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia a jelen ítélet 27–37. pontjában kifejtett szempontokra tekintettel.
- 51 E megállapítás fenntartásával először is arra kell emlékeztetni, hogy *ne bis in idem* elvének alkalmazása két feltételtől függ, vagyis egyrészt attól, hogy legyen egy korábbi végleges határozat („bis” feltétel), másrészt pedig attól, hogy a korábbi határozat és a későbbi eljárások vagy határozatok ugyanarra a tényállásra vonatkozzanak („idem” feltétel) (2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 28. pont).
- 52 Először is, az „idem” feltételt illetően az megköveteli, hogy a történeti tényállások azonosak és ne csak hasonlóak legyenek. A történeti tényállás azonossága alatt ugyanis olyan konkrét körülmények összességét kell érteni, amelyek lényegében azonos eseményekből erednek, mivel ugyanaz az elkövető szerepel bennük, valamint időben és térben elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz (lásd ebben az értelemben: 2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 36 és 37. pont).
- 53 A jelen ügyben, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság maga is rámutatott, úgy tűnik, hogy a Dual Proddal szemben kiszabott két felfüggesztő intézkedés azonos tényekhez kapcsolódik, nevezetesen azokhoz, amelyeket az e társaság helyiségeiben lefolytatott házkutatás alkalmával állapítottak meg.
- 54 Az a körülmény, hogy az alapügyben szóban forgó második felfüggesztési intézkedést azzal az indokkal rendelték el, hogy egy büntetőeljárásban vádat emeltek a Dual Proddal szemben, nem olyan jellegű, hogy meg tudná változtatni ezt a megállapítást, mivel a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy e büntetőeljárás éppen az e házkutatás során feltárt ugyanazon cselekmények szankcionálására irányul.
- 55 Másodsorban, a „bis” feltételt illetően arra kell emlékeztetni, hogy ahhoz, hogy valamely bírósági határozatot úgy lehessen tekinteni, mint amely jogerősen elbírálta a második eljárás tárgyát képező tényállást, nemcsak az szükséges, hogy e határozat jogerőssé váljon, hanem az is, hogy azt az ügy érdemi elbírálása alapján hozzák meg (lásd ebben az értelemben: 2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 29. pont).
- 56 A jelen ügyben – egyrészt – az első felfüggesztési intézkedést előíró határozat jogerős jellegét illetően a kérdést előterjesztő bíróságnak különösen arról kell meggyőződnie, hogy egy ilyen felfüggesztő intézkedés időtartamát nyolc hónapra csökkentő bírósági határozat mindenképpen jogerőre emelkedett abban az időpontban, amikor a Dual Proddal szemben elrendelt második felfüggesztési intézkedést meghozták.
- 57 Ami – másrészt – az ügy érdemi értékelésére vonatkozó feltételt illeti, az Emberi Jogok Európai Bíróságának a *ne bis in idem* elvének tiszteletben tartására vonatkozó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, amennyiben az illetékes hatóság szankciót szabott ki az érdekeltnek felrótt magatartás következményeként, ésszerűen feltételezhető, hogy az illetékes hatóság előzetesen értékelte az

ügy körülményeit és az érintett magatartásának jogellenes jellegét (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2019. július 8., Mihalache kontra Románia ítélet (54012/10. sz., CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, 98. §).

- 58 Ha a jelen ítélet 49–57. pontjában felidézett feltételek vizsgálatát követően a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélné meg, hogy a Charta 50. cikke alkalmazható az alapeljárásra, az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés halmozása az 50. cikkben biztosított alapvető jog korlátozásának minősülne.
- 59 Mindazonáltal egy hasonló korlátozás még igazolható lehet a Charta 52. cikkének (1) bekezdése alapján (2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 40. pont).
- 60 Egy ilyen esetben – másodsorban – a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a jelen ügyben tiszteletben tartják-e mindazokat a feltételeket, amelyek mellett a Charta 52. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy korlátozzák a Charta 50. cikkében biztosított alapvető jogot.
- 61 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 52. cikke (1) bekezdésének első mondata szerint a Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által és e jogok és szabadságok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Ezen (1) bekezdés második mondata szerint az arányosság elvére figyelemmel korlátozásukra csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.
- 62 Ami először is a Charta 52. cikke (1) bekezdésének első mondatában foglalt feltételeket illeti, egyrészt meg kell állapítani, hogy úgy tűnik, hogy az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés halmozásának lehetőségét törvény, azaz a román adótörvénykönyv 369. cikke (3) bekezdésének b) és c) pontja írja elő.
- 63 Másrészt, eljárások és a szankciók halmozásának e lehetősége tiszteletben tartja a Charta 50. cikkének lényeges tartalmát, feltéve, hogy a nemzeti szabályozás nem teszi lehetővé, hogy ugyanazon tényállás miatt ugyanazon jogsértés címén vagy ugyanazon cél érdekében eljárást indítsanak és szankciót szabjanak ki, hanem kizárólag a különböző szabályozásokon alapuló eljárások és szankciók halmozására ad lehetőséget (2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 43. pont). A Bíróság elé terjesztett iratokból az tűnik ki, hogy ez a feltétel a jelen ügyben láthatóan nem teljesül.
- 64 Ami – másodsorban – a Charta 52. cikke (1) bekezdésének második mondatában foglalt feltételeket illeti, amelyeket a Bíróság csak abban az esetben vizsgál, ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélné meg, hogy a jelen ügyben teljesülnek az e rendelkezés első mondatában előírt feltételek, a Bíróság elé terjesztett iratokból az tűnik ki, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás általános jelleggel a jövedéki adó megfelelő beszedésének biztosítására, valamint a csalás és a visszaélések elleni küzdelemre irányul.
- 65 E közérdekű célkitűzésre tekintettel az eljárások és a büntető jellegű szankciók halmozása indokolt lehet, ha ezen eljárások és szankciók – az ilyen célkitűzés megvalósítása érdekében – olyan további célokat követnek, amelyek adott esetben a szóban forgó jogsértő magatartás más szempontjaira irányulnak (2022. március 22-i Nordzucker és társai ítélet, C-151/20, EU:C:2022:203, 52. pont).

- 66 Ami az arányosság elvének tiszteletben tartását illeti, az megköveteli, hogy az eljárások és a szankciók nemzeti szabályozásban előírt halmozása ne haladja meg az e szabályozás által kitűzött jogszerű célok eléréséhez alkalmas és szükséges mértéket, beleértve, hogy amennyiben több megfelelő intézkedés kínálkozik, a kevésbé korlátozó intézkedéshez kell folyamodni, és az okozott hátrányok a kitűzött célokhoz képest nem lehetnek aránytalanul nagyok (2022. március 22-én hozott ítélet, bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, 48. pont).
- 67 Ami az eljárások és a szankciók ilyen halmozásának szigorúan szükséges jellegét illeti, értékelni kell, hogy léteznek-e olyan világos és pontos szabályok, amelyek lehetővé teszik, hogy előre lehessen látni, hogy mely cselekmények és mulasztások vonhatják maguk után az eljárások és a szankciók ilyen halmozását, valamint a különböző hatóságok közötti koordinációt; azt, hogy a két eljárást kellően összehangoltan és kellően rövid időn belül folytatták-e le, valamint hogy az időben első eljárás során esetleg kiszabott szankciót figyelembe vették-e a második szankció kiszabásakor, oly módon, hogy az érintett személy számára az ilyen halmozásból fakadó terhek a szigorúan szükséges mértékre korlátozódtak-e, és hogy a kiszabott szankciók összessége megfelel az elkövetett jogsértések súlyának (2022. március 22-i bpost ítélet, C-117/20, EU:C:2022:202, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 68 A jelen ügyben elsősorban azt kell megállapítani, hogy a Bírósághoz benyújtott iratokból nem tűnik ki, hogy a Dual Proddal szemben elrendelt második felfüggesztő intézkedés értékelése során az illetékes közigazgatási hatóság figyelembe vette az e társasággal szemben már kiszabott első felfüggesztő intézkedés súlyosságát, ami érintheti e második felfüggesztő intézkedésnek a Charta 52. cikke értelmében vett arányosságát.
- 69 A fenti megfontolásokból az következik, hogy bár az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedést büntetőjogi jellegű szankciónak kell tekinteni, a Charta 50. cikkével ellentétes lehet, hogy a Dual Prod címzettje lehessen a második felfüggesztő intézkedésnek, amelynek jogszerűségét a kérdést előterjesztő bíróság előtt vitatják, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.
- 70 Végül azt is meg kell állapítani, hogy még azt feltételezve is, hogy a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó két felfüggesztő intézkedés közül legalább egy nem minősül büntetőjogi szankciónak a Charta 50. cikkének alkalmazása szempontjából, és ezért e cikkel semmi esetre sem lehet ellentétes e két szankció halmozása, ez nem változtat azon, hogy – amint arra a Bizottság rámutatott – a második felfüggesztő intézkedés meghozatalának tiszteletben kell tartania az arányosság elvét mint az uniós jog általános elvét.
- 71 Ezen elv megköveteli, hogy a tagállamok olyan eszközöket vegyenek igénybe, amelyek – amellet, hogy lehetővé teszik a belső jog által követett cél hatékony elérését – nem haladják meg a szükséges mértéket, és a legkevésbé sértik a szóban forgó uniós jogszabályok célkitűzéseit és elveit. A Bíróság ítélkezési gyakorlata e tekintetben részletesen kifejti, hogy amikor több megfelelő intézkedés közül lehet választani, a legkevésbé megszorítót kell igénybe venni, és az okozott hátrányok nem lehetnek túlzottak az elérni kívánt célokhoz képest (1990. november 13-i Fedesa és társai ítélet, C-331/88, EU:C:1990:391, 13. pont, 2022. január 13-i MONO ítélet, C-326/20, EU:C:2022:7, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 72 E tekintetben az a körülmény, hogy egy jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt egy olyan jogi személy tekintetében felfüggesztő intézkedés, amelyet a jövedéki adó megfelelő beszedését biztosító szabályok megsértésével gyanúsítanak, továbbra is kifejti joghatásait az e jogi személlyel szemben indított büntetőeljárás teljes időtartama

során, még akkor is, ha ezen eljárás már túllépte az észszerű időtartamot, alkalmas arra, hogy aránytalan sérelmet okozzon az említett jogi személy vállalkozói tevékenységének gyakorlásához fűződő törvényes joga tekintetében.

73 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a Charta 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy egy olyan jogi személlyel szemben szabnak ki büntetőjogi jellegű szankciót a jövedéki termékekre vonatkozó szabályozás megsértése okán, amellyel szemben ugyanazon tényállás miatt már jogerőssé vált büntető jellegű szankciót alkalmaztak, feltéve hogy:

- e két szankció halmozásának lehetőségét jogszabály írja elő;
- a nemzeti szabályozás nem teszi lehetővé az ugyanazon cselekmények miatti büntetőeljárást és szankcionálást ugyanazon jogsértés jogcímén, illetve ugyanazon célkitűzés elérése érdekében, hanem kizárólag eltérő jogszabályok jogcímén folytatott büntetőeljárások és kiszabott szankciók halmozásának lehetőségét írja elő;
- e büntetőeljárások és e szankciók olyan további célkitűzéseket követnek, amelyek tárgyát – adott esetben – ugyanezen jogsértő magatartás eltérő szempontjai alkotják;
- léteznek olyan egyértelmű és pontos szabályok, amelyek lehetővé teszik annak előírását, hogy mely cselekmények és mulasztások alkothatják a büntetőeljárások és a szankciók halmozásának tárgyát, és létezik arra irányuló együttműködés a különböző hatóságok között, amelynek értelmében a két eljárást kellően összehangoltan és időben egymáshoz közel folytatták le, és az adott esetben az időbeli sorrend szempontjából első eljárás alkalmával kiszabott szankciót figyelembe vették a második szankció értékelése során oly módon, hogy az ebből a halmozódásból eredő, az érintett személyekre vonatkozó terhek a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjanak, illetve a kiszabott szankciók összessége megfeleljen az elkövetett jogsértések súlyának.

A költségekről

74 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) Az Európai Unió Alapjogi Chartája 48. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy egy jövedéki termékekkel kapcsolatos adóraktári tevékenység végzésére vonatkozó engedélyt valamely büntetőeljárás lezárásáig kizárólag azon okból függeszthessenek fel közigazgatási úton, hogy ezen engedély jogosultjával szemben vádat emeltek e büntetőeljárás keretében, amennyiben e felfüggesztés büntetőjogi jellegű szankciónak minősül.

2) Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy egy olyan jogi személlyel szemben szabnak ki büntetőjogi jellegű szankciót a jövedéki termékekre vonatkozó szabályozás megsértése okán, amellyel szemben ugyanazon tényállás miatt már jogerőssé vált büntető jellegű szankciót alkalmaztak, feltéve hogy:

- e két szankció halmozásának lehetőségét jogszabály írja elő;
- a nemzeti szabályozás nem teszi lehetővé az ugyanazon cselekmények miatti büntetőeljárást és szankcionálást ugyanazon jogsértés jogcímén, illetve ugyanazon célkitűzés elérése érdekében, hanem kizárólag eltérő jogszabályok jogcímén folytatott büntetőeljárások és kiszabott szankciók halmozásának lehetőségét írja elő;
- e büntetőeljárások és e szankciók olyan további célkitűzéseket követnek, amelyek tárgyát – adott esetben – ugyanezen jogsértő magatartás eltérő szempontjai alkotják;
- léteznek olyan egyértelmű és pontos szabályok, amelyek lehetővé teszik annak előírását, hogy mely cselekmények és mulasztások alkothatják a büntetőeljárások és a szankciók halmozásának tárgyát, és létezik arra irányuló együttműködés a különböző hatóságok között, amelynek értelmében a két eljárást kellően összehangoltan és időben egymáshoz közel folytatták le, és az adott esetben az időbeli sorrend szempontjából első eljárás alkalmával kiszabott szankciót figyelembe vették a második szankció értékelése során oly módon, hogy az ebből a halmozódásból eredő, az érintett személyekre vonatkozó terhek a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódjanak, illetve a kiszabott szankciók összessége megfeleljen az elkövetett jogsértések súlyának.

Aláírások